

Maa- ja metsätalousministeriö

Viite: MMM:n lausuntopyyntö Dnro 3.12.2020 VN/26253/2020

Keski-Kemijoen kalatalousalueen lausunto asetusesityksestä koskien kalavesien yleiskalastusoikeuksien hyödyntämiseen sekä kalastusopastointiaan perustuvasta käytöstä vesialueen omistajille maksettavien korvausten jakoperusteista

Keski-Kemijoen kalatalousalue lausuu asetusesityksestä seuraavaa:

1 § Maksullisten yleiskalastusoikeuksien hyödyntämisestä maksettavien korvausten osoittaminen

Asetuksen 1 §:ssä säädetään omistajakorvausten osoittamisesta vesialueen omistajille. Korvauksia ei osoiteta vesialueille, joilla ei kalasteta kalastuslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettujen yleiskalastusoikeuksien nojalla. Tällaisia alueita ovat vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueet. Näistä alueista on annettu yleisluontoinen määritelmä kalastuslain 64 §:ssä ja valtioneuvoston asetuksessa kalastuksesta (1360/2015) 3 luvun 11 §:ssä. Alueiden rajoja ei kuitenkaan ole Keski-Kemijoella määritelty maastossa tai muulla konkreettisella tavalla siten, että niiden pinta-alat olisivat vesialueen omistajien tai kalatalousalueen tiedossa. Vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueiden rajat ovat siis epäselviä, eikä niitä voida käytännössä erotella muista vesialueista asetusluonnoksen 1 §:n tarkoittamalla tavalla.

Keski-Kemijoen kalatalousalue on alustavasti tiedustellut Lapin ELY-keskukselta, miten rajojen määrittäminen voisi tapahtua. ELY-keskus vastasi, että rajojen yksityiskohtainen määrittely on käytännössä äärimmäisen vaikeaa kattavasti toteuttaa.

Vaelluskalavesien koski- ja virta-alueiden määrittämiseen liittyy näin ollen liikaa epäselvyyttä ja tulkintaristiriitaa. Asetuksessa tai sen perusteluissa tämä asia täytyy ottaa asetusluonnokseen nyt kirjattua tarkemmin huomioon. Asetusluonnos on tässä kohdassa epäselvä, tulkinnanvarainen ja ristiriitainen. Sitä on syytä selkeyttää erityisesti vastuukysymysten osalta. Vastuutahot koski- ja virta-alueiden rajojen määrittämisessä tulee tarkentaa ja kirjata asetukseen ymmärrettävästi. Asetuksessa tulee selvästi määritellä, mikä taho sen tekee. Koska kalastuslain 64 §:n 3 momentissa on säädetty, että ELY-keskuksella on valtuus määrittää päätöksellään yksityiskohtaisesti, missä vaelluskalavesistön koski- ja virta-alueen rajat kulkevat, Keski-Kemijoen kalatalousalueen mielestä määrittävän tahon tulee olla ELY-keskus ja sillä tulee olla vastuu asiassa. Samoin tällaisten alueiden sijainnista tiedottaminen tarkoituksenmukaisella tavalla niin,

että ne ovat kalastajan ymmärrettävästi todettavissa, tulee olla ELY-keskuksen vastuulla. Myös kalastusvalvonnan kannalta asia on ensiarvoisen tärkeä.

2§ Viehekalastusrasituksen selvittäminen kalatalousaluekohtaisesti

Asetuksen 2 §:ssä säädetään, että Luonnonvarakeskus selvittää viehekalastusrasituksen määräajoin valtakunnallisesti, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksittain ja kalatalous- aluekohtaisesti.

Keski-Kemijoen kalatalousalue pitää kirjausta hyvänä ja selkeänä siltä osin, että se määrittää ko. selvityksen tekemiselle vastuutahon ja osoittaa tälle jatkossa myös rahoituksen. Kalatalousalue kuitenkin huomauttaa, että jos asia kirjataan näin asetukseen, ilman laissa säädettyä tehtävää ja viittaamalla vain viranomaisen tulosohtausneuvotteluihin, kierretäänkö tällä kilpailulain velvoitetta pyytää tarjous tämän verrattain hintavan työn tekemisestä muiltakin potentiaalisilta palvelun tarjoajilta, esim. yliopistoilta ja yrityksiltä. Onko selvitetty, olisiko työn tekemiselle muitakin, jopa edullisempia vaihtoehtoja?

Kalatalousalue huomauttaa myös, että LUKE:n viehekalastuksen kohdentumista koskevan viimeisen selvityksen (75/2019) kalastonhoitomaksun lunastaneille lähetty tiedustelu kattoi alle 10% koko kalastonhoitomaksun lunastaneiden määrästä. Otanta on liian pieni vääristäen todellista tilannetta. Kysely tulee lähettää kaikille niille kalastonhoitomaksun lunastaneille, joiden osoitetiedot ovat tiedossa. Ellei osoitetietoja ole kaikilta tiedossa, tulee järjestelmää kehittää niin, että tämä puute poistuu.

Lisäksi kalatalousalue vaatii, että valtakunnallisen kalastusrasitus selvityksen tulee jatkossa olla niin selvä ja yksiselitteinen, että ELY-keskuksilla ei sen suhteen tule sekaannusta ja valituksia aiheuttavia päätöksiä, kuten Pohjois-Karjalan ELY-keskuksella on kalatalousalueen saamien tietojen mukaan käynyt.

Asetuksen 2 §:n perusteluissa edellytetään, että ”pykälässä säädetyn lisäksi kalatalousalueiden tulee omalla toimialueellaan selvittää viehekalastusrasitus kalastuslain 83 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla”. Pykälän sanamuodosta syntyy vaikutelma, että kalatalousalueen pitäisi tehdä tiedustelun tapainen selvitys viehekalastusrasituksesta. Asetukseen tai sen perusteluihin ei tule kirjata kalatalousalueelle velvoitteita, jotka lähtökohtaisesti tiedetään käytännössä mahdottomaksi hoitaa ja joiden suorittamiseen ei osoiteta varoja.

Kalatalousalue huomauttaa, että kalastuslain esitöissä viehekalastusrasituksen selvittämisestä kalatalousalueella on kirjattu seuraavasti: ”*Kalatalousalue tekisi oman asiantuntemuksensa ja mahdollisten selvitystensä perusteella viehekalastusrasituskartoituksen omalla alueellaan ja se olisi 36 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti sisällytetty kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaan.*”

Kalatalousalue edellyttää, että asetuksen pykälän perustelua muokataan siten, että perustelun ao. kohdassa mainitaan kalatalousalueen *oma asiantuntemus* viehekalastusrasituksen selvittämisessä. Pykälän ja sen perustelun tulkinta ei saa johtaa siihen, että viranomainen edellyttäisi kalatalousalueelta erillisen, Luonnonvarakeskukselta tai muulta taholta tilattavaa pykälässä tarkoitettua tiedustelua osinkaan vastaavan selvityksen tekemistä viehekalastusrasituksesta, vaan että viehekalastusrasituksen arvioiminen perustuu ensisijaisesti kalatalousalueen omaan asiantuntemukseen ja toissijaisesti mahdolliseen muuhun selvitykseen.

3§ Yleiskalastusoikeuksien hyödyntämisestä maksettavien korvausten jakaminen vesialueiden omistajille

Asetuksen 3 §:ssä säädetään, miten kalatalousalue jakaa teknisesti ns. omistajakorvaukset vesialueiden omistajille. Keski-Kemijoen kalatalousalueella ei ole huomautettavaa asetusluonnoksen tekstistä, jolla vahvistettaisiin vallitseva käytäntö korvausten jakamisessa.

MERK. REIJO SAARI

Reijo Saari
Keski-Kemijoen kalatalousalueen puheenjohtaja